

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr H. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Slag; Dr B. A. Knoppers, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmolstein, Amsterdam; Dr F. C. Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. burg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Joh. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vredland; Prof. Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr J. C. Hollmann, H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Til-

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & DE COINTRE, Goss.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned-Indië f1.50 per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Loose nummers f0.15.

BERICHT AAN ONZE ABONNE'S.

Wij deelen hierbij mede, dat wij besloten hebben eenige verandering te brengen in de wijze van dispositie der abonnementsgelden.

Tot dusver werd over het abonnementsgeld beschikt per KALENDER-halfjaar. Meermalen werd ons echter verzocht waar de Jaargang van „DE REFORMATIE“ loopt van October tot October, onze disposities hiermede in overeenstemming te brengen. Wij hebben gemeend hieraan thans gevolg te moeten geven en zullen dus voortaan onze halfjaarlijkse kwitantien afgeven per 1 October en 1 April.

Waar nu de abonnementsgelden betaald zijn tot 31 December 1926, zullen we, ter bereiking van het voorgestelde doel en ter vermindering van dubbele dispositiekosten, zoo vrij zijn met onze eerstvolgende kwitantie te beschikken over de drie nog volgende kwartalen van den loopenden jaargang, alzoo over f3.75 + f0.15 incassokosten.

Wij men, ter besparing der incassokosten, genoemd bedrag op onze postrekening (no. 36000) storten of overschrijven dan geven wij hiertoe tot 18 JANUARI gaarne gelegenheid. Na dien datum gelieve men echter geen betalingen meer te doen, doch onze kwitantie af te wachten.

DE UITGEVERS

INHOUD. Het jaar 1926. I. — Uit de Schrift. Sentiment of geloofswaard? (Pa. 89:8). — Geestelijke Advies. Ons bestaan en het heil Gods. — Uit het Pol. en Soc. Leven. — Het parlementaire artikel (Stor). — Literatuur en Kunst. S. Anema. Wat verzoen en Proza. — Het Boek van de Week. — Populair-Wetensch. Schetsen. G. H. V. Vost. — Uit de Buitenlandsche Kerken. — Perschoon. — Kerken. — Enz.

HET JAAR 1926.

I.

Het jaar van Assen.

Op den Oudejaarsavond van 1926 zullen, bij de overdenking van wat in dit jaar voorviel, de gedachten zich als vanzelf concentreren op de kerkelijke kwestie.

Ook anders ligt van alle levensgebieden dat van de kerk ons, Gereformeerden, het naast.

Maar gemeenlijk verloopt het kerkelijk jaar zoo kalm en grijs en zoo weinig schokkende gebeurtenissen in plaats, dat het volkerenleven of de politiek in eigen land bij het overzien van de data het meest de aandacht trekt.

Thans wordt die regel gebroken.

De beroering in onze kerken vervult ook bij de jaarwisseling de gemoederen.

En het zou niet goed zijn, wanneer wij bij onze momentopnamen van het jaar 1926 daarmee geen rekening hielden.

Wij wijken dan ook van onze gewone orde af. In vorige overzichten bewaarden wij het kerkelijk leven voor het laatst of brachten het soms in de rubriek van dien naam onder.

Na dient het voorop te gaan.

Lang zal 1926 in de herinnering blijven voortleven.

In de geschiedenis onzer Gereformeerde Kerken uit de laatste eeuw zal het onder de historische jaren worden geteld.

Het zal vermeld worden na en naast de jaren van Afscheiding, Doleantie en Ineenstemming van de kerken, uit die twee aktes voort gekomen.

Ons nageslacht zal erover spreken.

Het zal onze daden beoordeelen.

De vraag zet ons tot peinen: hoe zal het over ons oordeelen?

Zullen zij, die na ons komen, onze rechtvaardigen? Zullen wij ons tegenover hen moeten schamen?

Zal 1926, het jaar van Assen, door hen met een zwarte kool worden aangekeken?

Of zullen zij het merken met een symbool van dankbaarheid?

Aan het oordeel van dat nageslacht is ons veel gelegen.

Indien wij alleen op het heden hebben gelet en niet aan de toekomst van onze kerken hebben gedacht, zal het voor ons op een vonnis uitloopen.

Indien wij ons alleen hebben laten leiden door de zucht om tot elken prijs aan de traditie vast te houden en reformatorische ontwikkeling bedielden af te zeggen, verdienen wij niet beter dan dat wij door de erfenissen van zulk een droeve nalatenschap in onze graven nog worden gesternd.

Maar om het oordeel van het nageslacht te profeteeren, dienen wij het oordeel van onzen God te kennen.

Oudejaarsavond is voor onze conscientie een gerichtssavond.

Hoe staan wij, die geen bloote toeschouwers zijn geweest in de kerkelijke akte, die op welke wijze dan ook daarin een werkzaam aandeel hebben gehad, tegenover Hem, die te komen staat om te oordeelen de levenden en de dooden?

Loopen wij hierover vooral toch niet heen?

Wat is er waar van de vele beschuldigingen tegen ons gezet?

Ging onze actie tegen personen?

Behoort zij te worden gebrandmerkt als een vertoon van machtswellust?

Hebben wij menschenmening en menscheninzetting gesteld boven het Woord van onzen God?

Hebben wij het levende paal der belijdenis, door onze vaders ons in Christus' maan toebehouwd, te Assen doodgedrukt?

Ieder heeft het persoonlijk te verantwoorden, uit welke motieven hij aan die actie heeft deelgenomen.

Maar wanneer wij uit naam van onze kerken mogen spreken, dan kunnen wij na ernstige schuldbelijdenis over de zonden, welke wij ook bij het ijveren voor de eere Gods en de majesteit van Zijn Woord niet hebben uitgezuiverd, het hoofd omhoogheffen en getuigen: Heere, Gij weet, hoe wij als kerken te Assen vergaderd in oprechtheid voor Uw aangezicht hebben gehandeld.

Wanneer dan ook in ons nageslacht de Gereformeerde waarheid levensbloed is, zal het ons niet veroordeelen, maar met ons God groot maken.

Aan een eerezuil heeft de Synode van Assen geen behoefte.

Dit zal haar rijkste monument zijn, wanneer voor een lange reeks van jaren onze kerken tegen krachtige aanvallen op haar belijdenis beveiligd zijn.

Waarlijk, onze kerken zijn een groot gevaar ontkomen.

Wij hebben dit gevaar reeds meermalen aangeduid als het rationalisme.

Het ging te Assen, laten wij dit nooit vergeten, om het gezag van de Schrift.

Tegen dat gezag werden raadsragen bedacht.

Wie aan dat gezag afbreuk doet, plantst eigen gezag naast het Woord van God.

Dat eigen gezag wordt vroom of minder vroom beredeneerd.

En in die redeneering herkent men den klauw van den rationalistischen leeuw.

Reeds lang leerde het rationalistische gevaar. Het naderde onze kerken al dichter en dichter. Het sloop binnen.

Maar het liet zich niet grijpen.

Te Assen is het gevat.

Waar dit niet het geval geweest, zou binnen afzienbaren tijd het wereldbolwerk van het Calvinisme — want dat zijn onze kerken, niet door onze energie, maar door Gods beschikking — door het rationalisme zijn genomen.

Wat te Assen is geschied heeft niet alleen betekenis voor ons land, maar voor het Calvinisme over heel de wereld.

Over deze overwinning op het rationalisme zou slechts een juichkreet opgaan, indien er geen personen mee waren getroffen.

Oordeelen wij over hen, die het rationalisme wilden binnendringen, niet hard.

Onderstellen wij bij hen niet te spoedig boos opzet.

Of neen, wij moeten de gedachte aan boos opzet geheel laten varen.

Dat rationalisme de hand had in hun zeggen en doen, zij wisten het niet.

Zij zijn meer verleiden, dan verleiders.

Zij meenen het goede voor te hebben.

In dit opzicht zijn er in den kerkelijken strijd wel eens woorden gebruikt, die beter onuitsproken hadden kunnen blijven.

Zeker, in de bestrijding van de Asser besluiten, kwam veel voor, dat de vraag wettigt: oordeelt men niet tegen beter weten in?

En toch, wie weet hoe hartstocht het bewustzijn verengt, het gezicht beuvelt, het oordeel vertroebelt, houdt zijn verdenking van kwade trouw zoo lang mogelijk in.

Strijd is scherp.

Strijd moet scherp zijn.

Strijd kan men niet voeren, gezeten in een luxueuse salon, achterover geleund in malle armstoelen, met speelschen glimlach op het gelaat en vleuende complimentjes op de lippen, onder het genot van een kopje geurige thee met suikerklontjes naar believen.

Maar laat de strijd scherp zijn tegen beginselen, doch verschoon de personen, zoozeer gij kunt.

Natuurlijk zijn de beginselen van de personen niet te scheiden.

De personen zijn de dragers van de beginselen. Worden de beginselen in onze kerken niet geduld, dan kunnen de personen, die ze voorstaan en zoelang zij ze voorstaan niet worden gehandhaafd.

Dat is een droeve onmogelijkheid.

Men legde den klemtouw op beide termen.

Zoowel op droef als op onmogelijkheid.

Daarom naast de blijdschap over de trouw, door onze kerken te Assen betoond, vervult ook droefheid op dit oogenblik ons hart.

Droefheid over hen, die meenden de waarheid voor te staan en toch een beginsel van rationalisme in hun hoezem koesterden en nu gescheiden van ons leven.

Al kan dan de strijd niet over de hoofden der personen heengaan, het persoonlijke element blijve, als het even kan, eruit geweerd.

Wie zou durven volhouden, dat daartegen dit jaar van beide zijden niet is gezondigd?

De vraag: aan welke zijde het meest? — zou bedenkelijk zijn.

Verootmoedige men zich aan beide kanten hierover tegenover God.

Verootmoedige men zich aan onze zijde het diepst.

Want zoo wordt het jaar van Assen van de vlekken, welke het ontsierden, gereinigd en werpt het een lichtglans voor zich uit.

Zoo mag het gerekend onder de roem der jaren, die Israels God geheiligd heeft.

Zoo kan gedunkt voor de operatie, welke uiterst pijnlijk was, maar die genezing bracht.

Zoo mag 1926 in de herinnering voortleven als een reformatorisch jaar.

Zoo kan ook uit den grond van het hart worden geboden voor de afgeweken broeders, opdat hun oogen open gaan voor het rationalisme, waarvan zij het slachtoffer zijn geworden.

Mogen hun oogen tijdig geopend worden.

Want Assen zal wel gerechtvaardigd worden.

Assen is in het jaar van Assen reeds gerechtvaardigd.

Werden buiten de geschilpunten, welke te Assen in het geding waren, de geesten ook niet op andere wijze openbaar en wel op een wijze, welke doet zien, hoever het rationalisme sommigen reeds deed dolen?

Wij denken hier aan de stelling: ons heil hangt niet aan historiefacten.

Wij denken hier aan de bewering uit een meditatie, dat het Paradijs, waarvan ons Genesius verhaalt, niet op aarde, maar in den hemel moet worden gezocht, wij anders immers de ziel van den moordenaar aan het kruis bij zijn sterven zich niet vertikaal, maar horizontaal zou hebben bewogen naar een onbekende plaats op dit wereldrond.

Wij denken hier aan de hoogzou van Oostersch licht, waarmede men ons wilde bestralen, maar welke door kortsluiting niet branden wilde. En